THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY
OCT 22 1930
ASTOR, LENOX AND TILDEN FOUNDATIONS

וועטער:
ווינטן, קעלטער, שנײ

The Only Jewish Newspaper in Western Canada Established 1910. Published DAILY

דאס
אידישע וואָרט
THE GATEWAY OF THE WEST.
THE ISRAELITE PRESS

זון אויפגאנג — 6.50
זון אונטערגאנג — 5.37

די איינציגע אידישע צייטונג אין מערב קאנאדע עטאבלירט אין 1910 דערשיינט יעדן טאָג

Published daily except Saturday and Sunday. דערשיינט יעדן טאג חוץ שבת און זונטאג

דאנערשטאג כד׳ אשרי, תרצ״א.

מארקוס הײמאן ווידער נאמינירט מעיאר

היטלער דערקלערט זיך קעגן אטאקעס אויף אידן

קריגט צום צווייטן מאָל נאָמינאציע פון אינדעפּ. לייבאָר פארטיי פאר היכן אמט

צום צווייטן מאָל איז מארקוס הײמאן באקאנטער אידישער אדוואקאט און כלל-טוער, נאמינירט געווארן פאר מעיאר אין די וויניפעגער מוניציפּאלע וואלן, ווי א קאנדידאט פון דער היגער אינדעפענדענט לייבאר פארטי. לעצטן יאר, ווי א קאנדידאט אויף דעם זעלבן אמט, האט ער געצויגן ארום 14 טויזנט שטימען.

די נאמינאציע איז דורכגעפירט געווארן לעצטן אוונט, אויף א קאנווענשאן פון דער פארטיי. אויסער אים זיינען נאמינירט געווארן אלד. סימפּסאן, ס. דזש. פארמער, א. וו. פּאטי און וויליאם אייווענס. אלע האבן זיך צוריקגעצויגן, אויסער מר. הײמאן און מר. אייווענס. נאכדעם ווי אן אפּשטימונג האט באשלאסן צו גונסטן פון מר. הײמאן, האט מר. אייווענס געמאכט א פארשלאג צו מאכן די נאמינאציע אן איינשטימיקע, וואס איז אנגענומען געווארן.

מר. הײמאן איז דער צווייטער איד נאמינירט צו ווערן פאר א וויכטיקן פּאסטן אין די הײ-יאריקע מוניציפּאלע וואלן. מ. א. גרעי (סקול טראסטי) איז נאך פריער נאמינירט געווארן אלדערמאן פון דער זעלבער פארטיי פאר נארד-וויניפעגער וואל-קרייז.

—(::)—

פּאבסט דערלויבט פּרינצעסנס הײראט פאר בולגארישן קעניג

וואטיקאן סיטי, אקט. 16. — דער פּאבסט האט אפיציעל דערלויבט דעם הײראט פון פּרינצעסן דזשיאוואני, קעניג וויקטאר עמאנויעלס טאכטער, פאר קעניג באריס פון בולגאריע. עס ווערט דערביי אנאנסירט, אז קעניג באריס האט זיך פארפליכטעט צו דערציען אלע קינדער פון דעם הײראט אינ׳ם קאטוילישן גלויבן.

די חתונה וועט געפּראוועט ווערן אין אסיסי איטאליע, אקט. 25טן.

—(::)—

הדסה פאנגט אן יערלאכע קאמפּיינס דעם 1טן נאוועמבער

די היגע הדסה ארגאניזאציע האט געקראגן א דערלויבעניש פון דער אינדארסירונג ביורא אנצופירן איר יערלאכן קאמפּיין פאר פאנדן פון נאוו. 1טן ביז דעצ. 14טן. דער קאמפּיין וועט פארענדיגט ווערן אין דעם טאג מיט א טעאטער אוונט אין וואקער טעאטער.

נאמינירט פאר מעיאר

מארקוס הײמאן

פּאליטישער אנטיסעמיטיזם אין אונגארן אפּגעשוואכט

בודאפּעסט, אקט. 16 (איטא). — עס זיינען דא גוטע סימנים, אז דער פּאליטישער אנטיסעמיטיזם אין אונגארן ווערט אפּגעשוואכט, און די אידישע באפעלקערונג פון לאנד האפט אויף בעסערע צייטן.

איינער פון די סימנים, וואס פארדינט באזונדער אויפמערקזאמקייט, איז געווען דער פאל פון די פּארלאמענטארישע וואלן אין דעם דיסטריקט פון פּאקא. דער דאזיקער דיסטריקט האט אלעמאל אויסגעקליבן אנטיסעמיטישע קאנדידאטן, אבער דאס מאל האט דער קאנדידאט פון די "ראסן ריינקייט אפּהיטער", זשירקאי, ניט געוואלט אפילו ריסקירן מיט׳ן געלט וואס איז נויטיק פאר א קאנדידאט צו דעפּאזיטן, און דער נאציאנאל-סאציאליסטישער קאנדידאט, אנדרעהאזי, האט געליטן א מיאוס׳ע מפּלה: דער קאנדידאט פון דער אפּאזיציע, טיבאר פארקאש, איז דערוויילט געווארן איינשטימיק.

די אונגארישע אידן האפן, אז מיט דעם אפּשוואכונג פונ׳ם פּאליטישן אנטיסעמיטיזם וועט אויך אפּגעשוואכט ווערן דער עקאנאמישער אנטיסעמיטיזם.

פאראורטיילטע אידישע קאמוניסטן באגנאדיקט

לעמבערג, אקט. 16 (איטא). — די דריי אידישע יונגעלייט וואס זיינען מיט איי-ניקע חדשים צוריק פאראורטיילט געווארן צום טויט נאכדעם ווי מען האט ביי זיי אין די היימען געפונען קאמוניסטישע ליטעראטור, זיינען באגנאדיקט געווארן פון דעם אפּעלאציאנס געריכט.

איינער פון זיי, נפתלי פּראפּער, איז אינגאנצן באפרייט געווארן. שמואל יוגנדס אורטייל איז פארקלענערט געווארן צו איין יאר טורמע, און ישראל הירש, דער דריטער פון די צום טויט פאראורטיילטע וועט אפּקומען מיט 18 חדשים טורמע.

זאגט אז ער וועט אויסשליסן יעדן מיטגליד וואס וועט געפונען ווערן שולדיק אין באטייליקן זיך אין די לעצטע אנטי-אידישע איבערפאלן. — זאגט אז ער איז ניט קעגן "אנשטענדיקע אידן".

בערלין, אקט. 16 (איטא). — אדאלף היטלער האט קאטעגאריש אפּגעלייקנט, אז זיין פּארטיי זאל זיין פאראנטווארטלאך פאר די לעצטע אנטי-אידישע עקסצעסן אין בערלין, אין אן אינטערוויו מיט׳ן בערלינער קארעספּאנדענט פון לאנדאנער "טיימס".

היטלער האט דערקלערט, אז ער איז גרייט צו מאכן א גרינדלאכע אויספארשונג, און, זאל זיך עס ארויסווייזן אז וועלכער ס׳איז מיטגליד פון זיין פּארטיי האט זיך באטייליקט אין די עקסצעסן, וועט ער אן איינציגיש ווערן ארויסגעווארפן פון דער פּארטיי.

"די נאציאנאל-סאציאליסטישע פּארטיי באנוצט זיך ניט מיט אזעלכע מעטאדן," — האט היטלער געזאגט. — "דאס איז א שטרייענג דיסציפּלינירטע באוועגונג, און יעדער מיטגליד ווייס אז אזעלכע עקסצעסן זיינען קעגן די אינטערעסן פון דער פּארטיי און קעגן די באפעלן."

די באוועגונג, האט ער געזאגט, האט ניט צו טאן מיט קיין גוואלדזאמען אנטיסעמיטיזם. ער איז אבסאלוט קעגן פּאגראמען, און דאס איז אלעמאל געווען זיין שטעלונג.

די נאציאנאל-סאציאליסטן, האט היטלער ווייטער געזאגט, האבן זייער לאזונג פון "דייטשלאנד פאר די דייטשן". זייער באציאונג צו די אידן הייננט אפּ אן דער באציאונג פון די אידן צו דעם דאזיקן לאזונג. זיי האבן גארנישט קעגן "אנשטענדיקע אידן", אבער אויב אידן פארבינדן זיך מיט באלשעוויזם, ווי א סך פון זיי האבן ...

דאנינג נעמט אן שטעלע ביי דער סי. פּי. אר.

מאנטרעאל, קוועב., אקט. 16. — סי. א. דאנינג, געוועזענער פינאנץ מיניסטער אינ׳ם פעדעראלן קאבינעט און געוועזענער פּרעמיער פון סאסקאטשעוואן האט געקראגן א שטעלע פון דער סי. פּי. אר. פאר וויצע-פּרעזידענט און אלגעמיינעם פארוואלטער פון איר זומער און ווינטער רעזארט, לוסערן-אין-קוועבעק, צווישן אטאווא און מאנטרעאל.

אין די לעצטע פעדעראלע וואלן איז מר. דאנינג דורכגעפאלן אין זיין באצירק אין רעדזשיינע. מען האט נאך אבער ניט דערהערט, אז ער זאל זיך צוריקציען פון פּאליטישן לעבן.

—(::)—

ווייץ עקספּארט גרעסער

ווי עס ווערט באריכטעט, איז פון קאנאדע פאר אווגוסט און סעפּטעמבער עקספּארטירט געווארן 51,500,000 בושל ווייץ, — מיט 30 מיליאן בושל מער ווי ...

באנדיטן בארויבן היגע אפיס אויף 2,400 דאל.

קאנאדע מאלטינג קא., וויליאם עווע. און מעקפיליפּס סטריט, א קרבן פון געוואגטער רויבעריי

ווען די פינף אנגעשטעלטע פון דער קאנאדא מאלטינג קא., וויליאם עווע., און מעקפיליפּס סטריט, זיינען נעכטן 5.05 אזייגער נאכמיטאג געזעסן אין אפיס און אראנזשירט די שכירות קאנווערטן, וואס האבן אנטהאלטן די שכירות פון די ארבעטער פון דער פירמע פאר צוויי וואכן, זיינען צוויי אומבאקאנטע מענשן אריין אין אפיס. איינער פון זיי, דער העכערער, האט געפרעגט אויף דעם פּראוואלטער, זאגנדיק, אז ער וויל אים זעען וועגן א "דזשאב".

די אנגעשטעלטע האבן זיי געשיינקט זייער ווייניק אויפמערקזאמקייט, ווייל עס איז די געוויינלאכסטע זאך אז מענשן זאלען אהין קומען זוכן ארבעט. אבער באלד האבן זיי דערהערט דעם אויסרוף פונ׳ם קירצערן פון די צוויי: "הויבט אויף די הענט". דאן האבן זיי אויפגעהויבן זייערע אויגן און האבן דערזען פאר זיך צוויי רעוואלווערן, און זיי האבן פארשטאנען, אז די חברה-לייט מיינען "ביזנעס".

דער גרעסערער באנדיט האט דאן באפוילן די פינף אנגעשטעלטע גיין גלייך אין פייער-קאסע ("וואולט") אריין, וואס זיי האבן ניט געהאט קיין אנדער ברירה ווי צו פאלגן. באלד איז די טיר הינטער זיי פארמאכט און פארשלאסן געווארן, און די באנדיטן האבן געקאנט טאן זייער ארבעט אומגעשטערט. זיי האבן צוגענומען דאס געלט וואס זיי האבן געפונען, — $2,400 — אין ראיאל באנק בילס.

די פינף אנגעשטעלטע, אינ׳ם פארשלאסענעם "וואולט", האבן אפילו ניט געקאנט אויסשרייען נאך הילף, ווייל קיינער וואלט זיי פון דארטן ניט געהערט. אין דער געדריקטער פינסטערניש אין וועלכער זיי האבן זיך געפונען, האבן זיי קיין אנדער ברירה ניט געהאט ווי צו פּרובירן צו עפענען דעם שלאס. דאס איז זיי צום סוף געלונגען מיט דער הילף פון א מעסערל און א קופּערנעם סענט, און ווי זיי זיינען ארויס האבן זיי באלד געלאזט וויסן דער פּאליציי.

עס האט אבער געדויערט ביי זיי א 20 מינוט צו באפרייען זיך פון זייער געפענגעניש, און דערווייל זיינען די באנדיטן שפּורלאז פארשוואונדן געווארן. די פּאליציי זוכט זיי איצט ארום לויט די סימנים וואס זי האט געקראגן.

—(::)—

"אינטימער טעאטער אוונט" דעצ. 7טן

דער מוטער-פאראיין פון פּרץ-שול בעט צו אנאנסירן אז פּלענער ווערן געמאכט דורכצופירן א גרעסערע אונטערנעמונג, אין דער פאָרם פון אן "אינטימען טעאטער אוונט" אין איינעם פון די גרויסע טעאטערס ...

א שיעור גמרא אין בית יעקב שול

דריי באנדיטן בארויבן באנק אף טאראנטא אין טראנסקאנא אויף $10,000

פינף קליענטן און דריי קלערקס איינגעשפּארט אין פייער קאסע פון דריי פארמאסקירטע באוואפנטע באנדיטן היינט 10.15 אינדערפרי

דריי פארמאסקירטע באוואפנטע באנדיטן זיינען איבערגעפאלן די באנק אף טאראנטא אפּטיילונג אין טראנסקאנא היינט 10.15 אינדערפרי, און נאכדעם ווי זיי האבן איינגעשפּארט דריי אנגעשטעלטע קליענטן וואס זיינען געווען אין באנק, אין "וואולט", זיינען זיי אנטלאפן אויף א גרויסן אויטאמאביל, צונעמענדיק פון באנק צען טויזנט דאלאר, אממייסטנס אין קליינע בילס.

די באנק האט זיך ערשט געהאט אפּגעעפנט און די ערשטע קליענטן האבן ...

— דער מענעדזשער, דער קאסירער און דער בוכהאלטער, ווי אויך דריי פינף קליענטן וואס האבן זיך דארטן געפונען, האבן געקראגן א באפעל צו גיין אין "וואולט" וואס זיי האבן נאטירלאך געפאלגט.

די איינגעשפּארטע אין "וואולט" האבן באלד אויסגעפונען, אז די באנדיטן האבן ניט פארשלאסן די טיר הינטער זיי. זיי זיינען ארויס פונ׳ם "וואולט", אבער פון די באנדיטן און פונ׳ם געלט איז קיין שפּור ניט געווען.

די וויניפעגער פּאליציי איז גלייך אינ-...

סאציאליסט לעבע איז דערוויילט פּרעזידענט פונ׳ם רייכסטאג

בערלין, אקט. 16. — ה׳ לעבע, אלטער סאציאליסטישער פירער, איז נעכטן ווידער דערוויילט געווארן פּרעזידענט פונ׳ם רייכסטאג אויף א ספּעציעלער זיצונג פאררופן פאר דעם צוועק. ער ...

א צווייטע פאר הויזן ראטעוועט אים זיינע 95 דאלאר פון די באנדיטן

קורסן פאר דערוואקסענע עפענען זיך היינט

פארשלאג וועגן אינשלוסן פּלאן פון פּארלאמענט פאר ארץ-ישראל

"לייזוק פארום" אקט. 24טן

פּראכט וואגן פּרעד מוזן באצאלן פולן פּרייז

נאך נ״ין אונגארישע ניפּט-מישערנס פארץ געריכט

מאנטעסאָרי פארהאלטן אין פארבינדונג מיט פּריוס טויט

ווינטערדיקע זאווערוכעס אין סאסקאטשעוואן און אין אלבערטא

אנב - אורחא

פון מארק

די דעבאטע צווישן מארשאל גאוועען און רעוו. פּראפעסאר מעקנייט

דערציילט די וועלט א מעשה:

א גרופּע עלטערע אידן איז געשטאנען און דיסקוטירט מיט אן אפיקורוס. דער לעצטער איז געווען א שארפע יארמעלקע, און די פרומע אידן האבן אים בשום-אופן ניט געקאנט איינבייסן.

ערשט עס לויפט צו נאך א איד, און דערהערנדיק וועגן וואס דא האנדלט זיך, הייסט ער אלעמען אנשווייגן ווערן: "אט, לאזט מיך, איך וועל זיך מיט דעם היצעל ספּראווען איינס-און-צוויי".

מילא, לאזט מען אים. הייסט ער גיכער ברענגען א חומש.

עפנט ער דעם חומש, קומט צו דעם אפּיקורוס און ווייזט אים מיט׳ן פינגער: "נא, זע, — ויאמר, האט געזאגט; ה׳ גאט: אל משה, צו משה׳ן. נו, ווי זשע זאגסטו אז ס׳איז ניטא קיין גאט אויף דער וועלט, שוטה איינער, אז ס׳איז דא א בפירוש׳ער פּסוק!"

מאכט דער אפּיקורוס: "וואס מיר פּסוק, סמאסיק. איך גלויב טאקע אין דעם פּסוק אויך ניט!"

דער איד איז געבליבן שטיין מיט אן אפענעם מויל. אויף אזא ענטפער האט ער זיך ניט גערעכנט. ער האט א מאך געטאן מיט׳ן האנט: "ע, רבותי, ער איז דאך טאקע, רחמנא-לצלן, אן אמת׳ער אפּיקורוס!"

* * *

עס האט א זינען פאר חסידים און מתנגדים צו האבן א ויכוח וועגן זייערע שיטות, — ביידע גלויבן אין די זעלבע פּסוקים, און ס׳איז א פראגע בלויז פון אויסטייטשן.

עס האט אפילו א זינען פאר ...